

»» **NADA** Prof. dr Radoslav Pejin, endokrinolog UKC Vojvodine, za Alo! objašnjava veliki problem:

ADRENOGENITALNI SINDROM JE IZLECIV

Oboli jedno od 18.000 dece

Učestalost KAH-a iznosi 1:14.000 do 1:18.000 novorođenčadi i predstavlja jednu od češćih autosomno recesivnih naslednih bolesti, koja je i jedan od najčešćih razloga nastanka poremećaja razvoja polnih organa kod ženske novorođenčadi.

Bolesnici s KAH-om često imaju i poremećaj diferencijacije pola bilo u obliku virilizacije ženske dece ili pak oslabljene maskulinizacije muške dece, a za ozdravljenje se koriste lekovi ili operacija

PIŠE: M. J. MAČUŽIĆ

Adrenogenitalni sindrom (AGS) predstavlja grupa simptoma koji nastaje zbog povećanog lučenja nadbubrežnih androgena. Iako nije naročito poznata bolest u narodu, mnogi je znaju po jednom njenom obliku, usled kog nastaje slika maskulinizovanih žena.

Ovo može biti i stečena i urođena bolest?

Ovo je pre svega urođena bolest, ali može se i steći, odnosno manifestovati i u kasnijem životnom dobu, kada do nje dovode virilizujući tumori nadbubrega ili jajnika, kao i stečena hiperplazija nadbubrežnih žlezda koje predstavljaju stečene bolesti.

Postoji više oblika?

KAH zbog manjka enzima 21-OH deli se na klasični i neklasični oblik. Bolesnici sa klasičnim oblikom imaju pojačano lučenje polnih hormona koje započinje još u majčinom stomaku. To dovodi do virilizacije spoljnih genitalija ploda kod ženske dece. On se opet deli na različite oblike, od kojih je najčešći onaj sa gubitkom soli i nalazimo ga u oko 75% bolesnika. Neklasični oblik je najblaži i u njemu je sinteza kortizola i aldosterona dobra, ali je povećano izlučivanje ACTH, što za posledicu ima prekomernu sintezu adrenalnih androgena. Tako se bolest češće primeti kod devojčica i žena, jer kliničkom slikom dominira postnatalna hiperandrogenemija, odnosno muškobanjasti izgled.

Koji je signal za odlazak kod lekara?

Bolesnici s KAH-om najčešće imaju hipoglikemiju, hipotenziju

FOTO: SHUTTERSTOCK

gubitak soli, kao i hiperkalemiju i acidozu. Sa druge strane, a s obzirom da kora nadbubrežne žlezde sintetiše polne hormone, bolesnici s KAH-om često imaju i poremećaj diferencijacije pola bilo u obliku virilizacije ženske dece ili pak oslabljene maskulinizacije muške dece. U slučaju nastanka adrenogenitalnog sindroma posle puberteta i u odraslih žena kliničkom slikom dominira trijas-hirzutizam (muški tip dlakavosti), sekundarna amenoreja (izostanak menstruacija) i hipertrofija klitoris.

Kako se leči?

Lečenje se temelji na terapiji koja nadoknađuje hormone koji nedostaju, a sprečava pojačano stvaranje drugih androgena. Prenatalna terapija KAH se primenjuje već više od 20 godina, u slučajevima sa pozitivnom porodičnom anamnezom i ustanovljenih promena na fetusu tzv. ranom prenatalnom dijagnozom bolesti već u prvom tromesečju trudnoće. Dijagnoza se sprovodi uzimanjem uzorka horionskih resica ili amniocentezom.

Mutacije gena CYP21A2 mogu se određivati i direktno neinvazivnim tehnikama u kojima se DNK bebe izoluje iz majčine krvi. Najveća prednost tog testa je što se može sprovesti već u šestoj nedelji trudnoće. Roditelje je neophodno upoznati s podatkom da je KAH jedna od retkih naslednih bolesti koje se mogu prenatalno i uspešno lečiti. Deksametazon prolazi transplacentarnu barijeru i blokira hipersekreciju androgena te na taj način sprečava virilizaciju polnih organa ženskog fetusa. Studije su pokazale kako je delotvornost prenatalne terapije 85%.

Terapija hormon-produkujućih tumora nadbubrega i jajnika je hirurška, a kod stečene hiperplazije nadbubrega se primenjuje i medikamentozna terapija. Virilizujući tumori se leče hirurškim putem uz lekove.

Da li je moguće potpuno izlečenje?

Terapija bolesti KAH je nadoknada glukokortikoida i mineralokortikoida, kod ženske dece po potrebi i hirurška korektivna terapija polnih organa. Najveći iza-

zov je uspešno doziranje terapije i pronalaženje ravnoteže. Prenatalna terapija provodi se kod ženskih obolelih fetusa, a njena svrha je još tokom trudnoće preduprediti virilizaciju ženskih genitalija. Terapija je doživotna i potpuno izlečenje u najvećem broju slučajeva nije moguće, ali značajno poboljšava kvalitet života.

Da li je moguće sprečiti nastanak bolesti?

Zbog genetske prirode nije moguće sprečiti nastanak bolesti, ali primenom terapije poboljšava se kvalitet života i mogućnost da ovi bolesnici žive potpunije i kvalitetnije kao i da se ostvare kao roditelji.

Koji je savet za vaše pacijente sa ovom dijagnozom?

Kod pacijenata mlađih od 18 meseci preporučuje se učestalo praćenje, a nakon toga kontrole su ređe. Takođe se kod dece preporučuje redovna procena brzine rasta, težine, krvnog pritiska i fizikalni pregled uz laboratorijsko praćenje koncentracija hormona. Kod odraslih bolesnika preporučuje se godišnji fizikalni pregled koji uključuje merenje krvnog pritiska, indeksa telesne mase i praćenje mogućeg razvoja lekovima izazvanog Kušingovog sindroma.

U slučaju nastanka AGS posle puberteta kliničkom slikom dominira muški tip dlakavosti, izostanak menstruacija i hipertrofija klitoris